

Banderes catalanes a Gènova

Autor: Eva Jiménez i Xavier Llobet

Data de publicació: 26-10-2017

Primera part de tres de la comunicació que en Xavi Llobet i l'Eva Jiménez van presentar al 16è simposi sobre la història censurada de Catalunya. Els autors han fet recerca sobre les banderes catalanes que han trobat en els seus viatges per Europa. Aquesta primera part se centra en les seves troballes a Gènova, que haurien de servir per a evidenciar la presència catalana al nord d'Itàlia en l'època medieval i renaixentista

Ja fa força temps que coneixem les recerques d'en Jordi Bilbeny[1] i, des que vam travar-hi amistat, no deixem de fixar-nos en les banderes catalanes que observem en els diferents indrets d'Europa. I com que som arquitectes, acostumem a trobar-les integrades en els edificis: ja siguin escultures ja siguin pintures.

Quan en Jordi Bilbeny ens va suggerir de participar en el 16è Simposi de la Història Censurada de Catalunya, vam començar a documentar i classificar les banderes que havíem localitzat a Gènova i a Florència. Altrament, la recerca ens va portar a fer noves troballes.

Frescos catalans al Museu di Sant'Agostino de Gènova

L'any 2012 vam viatjar a Gènova i vam aprofitar per visitar la reforma que havia fet l'arquitecte Franco Albini del Museo di Sant'Agostino (segle XIII) entre el 1963 i el 1979. Gènova és una ciutat amb molt de desnivell i per això vam entrar al Museu per la part de baix, pel soterrani. Allí, la conserge ens va ensenyar uns frescos i ens va dir que els havien arrencat del palau més antic de Gènova, que ja no existia. I quina va ser la nostra sorpresa quan vam veure-hi representades, en aquests frescos, unes banderes catalanes gegants! Les vam fotografiar i aquí es va quedar la cosa. Finalment, en Jordi Bilbeny ens va esperonar a investigar sobre elles. Vet aquí el resultat de les nostres investigacions.

1. Frescos del palau Durazzo, c.1580. Soterrani del Museo di Sant'Agostino, Gènova. Foto 2012
2. El duc Giacomo Durazzo assegut entre els Senadors al Palau Ducal, c.1580. Soterrani del Museo di Sant'Agostino, Gènova. Foto 2012.
3. El duc Giacomo Durazzo donant la benvinguda a En Joan d'Àustria al Palau Ducal, c. 1580. Soterrani del Museo di Sant'Agostino, Gènova. Foto 2012
4. El duc Giacomo Durazzo donant la benvinguda a En Joan d'Àustria al port de Gènova c. 1580. Soterrani del Museo di Sant'Agostino, Gènova. Foto 2012

La família Durazzo, promotora dels frescos

El primer pas d'aquesta recerca va ser enviar un correu a l'Adelmo Taddei, conservador del museu. Li vam demanar informació sobre el palau en general i els frescos en particular. Segons en Taddei[2], "els frescos procedeixen del palau de l'Agostino Durazzo, construït al voltant del 1580 i enderrocats a finals del segle XIX. L'Agostino va ser el fill d'en Giacomo Durazzo, el primer Doge (duc) d'aquesta família, el qual va exercir el càrrec entre els anys 1573-1575. Els frescos representen algunes de les activitats de Giacomo com a Doge: donant la benvinguda a Don Joan d'Àustria al port de Gènova (foto 4); donant-li la benvinguda al Palau Ducal (foto 3); donant la benvinguda al Cardenal Morone al port (sense foto); presidint un carrusel de cavalls pels carrers de Gènova amb el Cardenal Pacheco (sense foto); i finalment presidint el consell de la ciutat, assegut entre els seus senadors (foto 2). El pintor dels frescos podria haver estat en Bernardo Castello i/o en Lazzaro Tavarone".

La visita de Joan d'Àustria a Gènova i la Batalla de Lepant

Si aquests frescos representen un membre de la família Durazzo amb una bandera catalana al darrere, família que van ser ducs de Gènova en moltes ocasions, podem pensar que els Durazzo són una família que ve de Catalunya?

D'altra banda, hi observem la figura d'En Joan d'Àustria. En aquest sentit, ens preguntem per què en Joan d'Àustria, fill natural de Carles I i germanastre de Felip II, va visitar el duc de Gènova entre el 1573 i el 1575? Recordem que En Joan d'Àustria va ser el cap militar de la Lliga Santa (1571-1573), al capdavant de la qual va guanyar el 1571 la batalla de Lepant contra els turcs i en la qual va lluitar-hi, també, en Miquel de Sirvent (1547-1616). La Lliga Santa era una aliança dels poders militars més importants del Mediterrani que va lluitar contra l'Imperi Otomà per evitar la seva expansió pels estats catòlics. Era formada pels estats següents: els regnes de la Casa d'Àustria, els Estats Pontificis, la República de Venècia, la República de Gènova, el Gran Ducat de la Toscana, els Ducats de Savoia, Parma i Urbino, i l'estat de Malta, que estava regit per l'orde dels Cavallers de Malta.

L'estendard de la Lliga Santa amb les barres catalanes? Un escut papal amb les barres catalanes?

Així mateix, hem parat atenció en l'estendard de la Lliga Santa (foto 5). Doncs bé, veiem que aquest estendard inclou —a banda del de la Casa d'Àustria, el d'en Joan d'Àustria i el de Venècia— l'escut d'armes del Papa Pius V (de nom Antonio Ghislieri),

Centrem-nos en l'escut del Pontífex. L'escut d'armes del Papa Pius V (foto 6), que és qui convocà la Lliga Santa, ocupa una posició central a l'estendard i està format per una bandera de tres pals vermells en diagonal sobre fons daurat que recorda molt la catalana. La relació d'aquest escut i la senyera podria ser l'origen d'una altra recerca. El cert és que Catalunya en aquesta època tenia un paper considerable en el Mediterrani i no és d'estranyar que membres destacats de les famílies catalanes ocupessin llocs de poder i representativitat en el Mediterrani i la cristiandat. Malgrat que l'escut de Pius V té tota l'aparença de ser català, les referències que hem trobat sobre aquest papa per ara no ho confirmen. Diuen, per exemple, que va néixer a Bosco Marengo, aleshores una petita comunitat rural del Ducat de Savoia, ducat que actualment és la regió del Piemont

L'escut del Gran Ducato di Toscana amb la quatribarrada.

Des d'un altre ordre de coses, també hem descobert que l'escut del Gran Ducato di Toscana (1569-1859) té incorporada entre les seves armes la bandera catalana (foto 7).

5. Estendard de La Lliga Santa (1571-1573). Font: Wikipedia: Liga Santa (1571)
6. Armes del Papa Pius V (1504-1572). Va ser Papa des del 1566 fins a la seva mort. Font: Wikipedia: Regnans in Excelsis
7. Gran Ducato di Toscana (1569-1859). Font: Matteo Donda Website: Stemmi degli stati italiani, 2008

L'oferiment del Regne d'Albània a Joan d'Àustria

Tornem, però, a la família Durazzo. Del 1387 al 1576, els Durazzo[3] eren coneguts com els Durassa. Provenien d'una família d'Albània que va fugir el 1389 de la ciutat albanesa de Durazzo. Tot i que els frescos que es conserven al palau genovès de Sant'Agostino mostren una paret sencera folrada de domassos amb la bandera catalana de pals vermells verticals sobre fons daurat, l'escut d'armes dels Durazzo apareix format per quatre pals vermells horitzontals sobre fons blanc. En Jordi Bilbeny ja ens ha advertit que, de vegades, el fons daurat pot haver estat substituït per un fons blanc quan el territori en qüestió ha esdevingut una república.

El que aquí també volem ressaltar és que el 1572[4], l'any següent a la Batalla de Lepant, una delegació d'albanesos va oferir a Joan d'Àustria el tron d'Albània. Joan d'Àustria va consultar al seu germanastre Felip II si havia d'acceptar l'oferta, el qual li va indicar que declinés d'acceptar-la.

Conclusions

Mirem de contextualitzar aquesta oferta entre les possessions que els catalans tenien a la Mediterrània. Si recordem la gran quantitat de consolats catalans que hi havia arreu del litoral d'aquest mar o l'extensió de la Confederació Catalana al voltant d'aquestes mateixes aigües, ens adonarem fàcilment que Albània hi està localitzada al bell mig entre el Regne de Nàpols i els Ducats d'Atenes i Neopàtria (foto 8). Per tant, no és difícil imaginar-s'hi, per la porositat d'aquelles fronteres, la influència catalana.

Aleshores ens podríem preguntar: si la bandera dels frescos dels ducs de Gènova era catalana, si l'escut d'armes del Papa és català, si la majoria dels regnes de la Casa d'Àustria al Mediterrani eren catalans (Catalunya, Mallorca, València, Sicília, Nàpols), si el ducat de Milà també formava part de les possessions de la Casa d'Àustria i, finalment, si l'escut del Gran Ducato di Toscana tenia inclosa la bandera catalana, no es podria formular la hipòtesi que el nord d'Itàlia també formava part del territori d'influència catalana? El que sí que podem assegurar és que, com a mínim, la presència catalana en aquells temps era molt significativa.

8. Albània, situada entre el regne de Nàpols i els ducats d'Atenes i Neopàtria.

Font: Viquipèdia: Albània

Eva Jiménez

Xavi Llobet

Notes

[1] Els nostres referents en història són Oswald Spengler (filosofia de la història), Alexandre Deulofeu (matemàtica de la història) i Jordi Bilbeny (manipulació de la història). Aquests investigadors ens han ajudat a tenir una mirada morfològica de la història. Entenem cada cultura com un ésser viu que neix, es desenvolupa i mor.

[2] Resposta rebuda el 8 de novembre 2016.

[3] Wikipedia italiana: Durazzo (famiglia).

[4] Viquipèdia: Joan d'Habsburg i Blomberg